

Пријатељски односи са Хрватском били су један од приоритета српских власти у протеклој деценији, али су добри односи са западним суседима углавном грађени попуштањем и уступцима са српске стране, који су интересима Србије и српског народа наносили готово ненадокнадиву штету. По том принципу решавано је и питање повратка културног блага које је током ратних сукоба однесено из Хрватске и смештено у одговарајуће установе у Србији. Услов за успостављање дипломатских односа са хрватске стране био је да се културно благо евакуисано у Србију врати у њихову земљу, због чега је од 2001. до 2011. враћено преко 18 000 покретних културних добара. Тим поводом су, крајем марта ове године министар културе у Влади Србије Предраг Марковић и његова колегиница из Загреба Андреа Златар Виолић потписали Протокол о повраћају културних добара из Србије у Хрватску. Овај споразум није изазвао интерес српске јавности, окупиране предстојећим изборима, а на њега су пажњу скренуле једино *Вечерње новости*, које су откриле да споразум предвиђа повратак 1065 предмета који обухватају иконе, посуде од племенитих метала, драгоцене одежде и реликвије СПЦ.

Како откривају *Новости*, протокол је потписан на основу хрватског Закона о утврђивању ратне штете и Упутства за примену ратне штете, а њиме су две државе узеле себи за право да управљају црквеном имовином, иако се ради о вековима старој баштини СПЦ. При томе, постигнути споразум нема подршку СПЦ, пошто је њен став да црквене реликвије могу бити враћене само нашим манастирима и то само пошто епископи који су на челу епархија СПЦ-а у Хрватској то затраже. Из СПЦ поручују да међудржавна комисија Србије и Хрватске може да одлучује само о оним добрима која не потичу из цркава и манастира, док у министарству културе у Београду тврде да ће тих 1.065 културних добара бити враћено у храмове и манастире СПЦ кад се у Хрватској стекну конзерваторски и безбедносни услови. То међутим у потписаном протоколу нигде не пише, док у хрватском министарству сматрају да је реч о хрватској културној баштини и најављују да се драгоцени предмети неће враћати у напуштене цркве, већ у простор који ће одредити тамошње Министарство културе и Конзерваторски завод. У Хрватској постоји идеја да се за експонате који се не могу вратити у своја матична подручја направе музеји у туристичким центрима, чиме Хрватска показује да жели српску културну баштину, коју ће представити као своју, али без Срба, који су изложени дискриминацији и којима се на све начине отежава повратак.

Српско благо за хрватске музеје

Пише: Трифун Ристић
петак, 20 април 2012 12:58

У питању културног блага не ради се само о отуђеним уметнинама из православних богомоља, већ и о уметнинама из музеја, галерија, фондуса, који су углавном враћени. Али, што се тиче драгоцености СПЦ, да нису однете из Хрватске вероватно би завршиле покрадене, оскрнављене и спаљене, исто као и имовина протераних Срба, као што се десило и за време Другог светског рата. Ових хиљаду предмета представљају неизбрисиво сведочанство вишевековног живота Срба на територији данашње Хрватске, али већина цркава и манастира у коју би требало да буду смештени је срушена. У исто време, док тако великодушно хрватској држави поклањају право на историју Срба у Хрватској и имовину СПЦ, наше Министарство није Хрватској поставило ниједан захтев за реципрочан повраћај српског културног блага. Представници државе Србије у својим пријатељским контактима са хрватском страном очигледно не помињу пљачку 460 српских цркава у Хрватској за време Анте Павелића, ни древне српске иконе, књиге и архиве које супокрадене су и скривене у загребачке архиве, библиотеке и музеје. Само мали део опљачканог културног блага је враћен у посед СПЦ, а наше министарство културе, у име вештачког пријатељства са Хрватском, помаже наставак сличног пројекта. Потписани протокол представља стога још једно подилажење Хрватској и још један срамотан потез Србије, и остаје нада да ће после скорих избора, нови људи у српском министарству културе ставити тачку на ову бедну праксу.